

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Pavla Molka a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Barbary Pořízkové v právní věci žalobkyně: **R. B.**, zast. Mgr. Nad'ou Koželuhovou, advokátkou se sídlem Hostovická 1744/71, Ústí nad Labem, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 17. 1. 2023, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 26. 2. 2024, č. j. 54 Ad 5/2023-74,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalovaná rozhodnutím uvedeným v záhlaví zamítla námitky žalobkyně a potvrdila rozhodnutí žalované ze dne 21. 6. 2022, č. j. X, kterým zamítla žalobkyni žádost o invalidní důchod pro nesplnění podmínek podle § 38 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“). Podle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Teplice (dále jen „OSSZ“) ze dne 6. 6. 2022 totiž není žalobkyně invalidní, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla její pracovní schopnost pouze o 20 %.

[2] Žalobkyně proti danému rozhodnutí podala žalobu ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem (dále jen „krajský soud“), který ji zamítl rozsudkem uvedeným v záhlaví. Nejprve konstatoval, že žalobkyni byl dříve udělen invalidní důchod, přičemž rozhodující příčinou s nejvýznamnějším dopadem na pokles její pracovní schopnosti byl stav po onkologické léčbě pro karcinom pravého prsu. Onemocnění je však v remisi, a proto se všichni lékaři ve svých posudcích shodli, že míra poklesu pracovní schopnosti nedosahuje potřebných 35 %. Podle posudkových lékařů je míra pracovní schopnosti snížena nejvýše o 25 %, přičemž základem snížení je karcinom prsu v remisi. Krajský soud nechal vypracovat odborný posudek Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „PK MPSV“), který tento závěr rovněž potvrdil. V tomto posudku rovněž lékaři zhodnotili zprávu od MUDr. F. F. z urogynekologické poradny ze dne 16. 9. 2022, přičemž podle jejich názoru

nelze inkontinenci stanovit jako rozhodné onemocnění pro určení invalidního důchodu, neboť žalobkyně neabsolvovala objektivní urodynamické vyšetření. Zároveň se má u žalobkyně jednat pouze o stresovou inkontinenci, nikoliv o inkontinenci neustálou. Podle jejich názoru proto není důvod na základě této zdravotní indispozice udělit invalidní důchod. Krajský soud tedy v souladu s tímto posudkem žalobu zamítl, neboť neshledal, že by u žalobkyně došlo k poklesu pracovní schopnosti o více než 35 %.

II. Obsah kasační stížnosti žalobkyně a vyjádření žalované

[3] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) podala proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost z důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[4] Rozhodnutí žalované jsou podle stěžovatelky nepřezkoumatelná pro nedostatek odůvodnění. Žalovaná se nezabývala námitkami týkajícími se zdravotního stavu stěžovatelky a nezjistila rozsah ani intenzitu jejích zdravotních problémů. Krajský soud ani žalovaná nezhodnotily stěžovatelkou tvrzenou inkontinenci a další komorbiditu. Podle stěžovatelky není možné postupovat podle § 75 s. ř. s., pokud nebyly posouzeny veškeré skutečnosti, které namítala. Posudky ignorují lékařskou zprávu MUDr. F. F., která mluví o rektokéle a cystokéle II. O inkontinenci se hovoří rovněž v lékařských zprávách MUDr. V. ze dne 21. 12. 2021 a ze dne 11. 1. 2022, stejně tak ve zprávě MUDr. Ž. ze dne 5. 1. 2022. Stěžovatelku je třeba operovat, resp. provést plastiku přední a zadní stěny děložní a plastiku močového měchýře.

[5] Stěžovatelka trpí jak inkontinencí, tak rektokélou, tedy problémy s vyprázdněním střeva, ke kterému si musí udělat klystýr. Mimo domov je tento proces velmi složitý, výkon práce je i z tohoto důvodu nemožný. Stěžovatelka má odtok moči při mytí nádobí, při chůzi, v sedě u jídla a teď už i při spánku. Narušen je také její intimní život. Moč jí neustále odtéká, trpí bolestmi. Pokud by inkontinence byla v podstatě kosmetickou vadou, jak naznačují lékařské posudky, těžko by k jejímu řešení musela stěžovatelka podstoupit dvě operace. Zdravotní postižení stresovou inkontinencí odpovídá u stěžovatelky střední močové inkontinenci s postižením 40 % až 60 % podle kapitoly XIV., oddílu A, bodu 8. přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška o posuzování invalidity“), tedy v rozpětí vyšším, než je hodnoceno dosud stanovené rozhodující zdravotní postižení. Stěžovatelka se opakovaně domáhala přezkoumání svého zdravotního stavu odborníkem a osobně. Tomu nebylo vyhověno a soud se s touto žádostí a námitkou neprovedení těchto důkazů nevypořádal.

[6] Žalovaná, resp. posudkoví lékaři, podhodnotili její zdravotní stav, a tím porušili její práva podle čl. 30 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a zákona o důchodovém pojištění.

[7] Stěžovatelka také nemůže dlouhodobě v zaměstnání sedět, neboť má problémy se zády, není tak schopna vykonávat administrativní práci. Lékařské zprávy revmatologa a ortopeda uvádějí rovněž artrózu na obou rukách. Navrhuje proto zrušení rozsudku krajského soudu.

pokračování

[8] Žalovaná ve vyjádření kasační stížnosti uvedla, že kasační námitky směřují do skutkového stavu a byly předmětem odborného lékařského posouzení. Posudkové komise ve svých posudcích náležitě vycházely ze všech lékařských zpráv, přičemž všechny posudky dospěly ke shodným závěrům. Navrhuje proto odmítnutí kasační stížnosti pro nepřijatelnost.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[9] Nejvyšší správní soud (dále též „NSS“) posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[10] Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se NSS ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Není-li tomu tak, NSS takovou kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního NSS podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, ve kterém interpretoval neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“. O přijatelnou kasační stížnost se dle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec nebo nebyly plně vyřešeny judikaturou NSS; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikurní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[11] Kasační stížnost je nepřijatelná. NSS neshledal, že by byl naplněný některý z bodů označených výše. Stěžovatelka ve své kasační stížnosti nesouhlasí s tím, jak krajský soud a správní orgány posoudily její zdravotní problémy, zejména inkontinenci.

[12] NSS předesílá, že práva na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří a při nezpůsobilosti k práci podle čl. 30 Listiny se lze domáhat pouze v mezích zákonů, které toto právo provádějí, jak plyne z čl. 41 odst. 1 Listiny. V tomto případě jde o zákon o důchodovém pojištění.

[13] Jak již zdůraznil krajský soud, soudy musejí podle § 75 odst. 1 s. ř. s. při svém rozhodování vycházet ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání napadeného správního rozhodnutí. Krajský soud tedy vycházel ze zdravotního stavu stěžovatelky ke dni 17. 1. 2023, kdy rozhodovala žalovaná. Na případné zhoršení zdravotních obtíží, které nastalo po tomto datu, může stěžovatelka poukazovat v případném novém správním řízení o nové žádosti o přiznání invalidního důchodu.

[14] Soudy nemají odborné medicínské znalosti a vycházejí při posuzování zákonnosti rozhodnutí o nárocích na invalidní důchod z posudků příslušných posudkových orgánů. Krajský soud tedy postupoval správně, pokud nechal takovýto posudek vypracovat a pak z něj vycházel. Posudek PK MPSV se stává rozhodným pro posouzení věci jen tehdy,

splňuje-li požadavky úplnosti skutkových zjištění a přesvědčivosti posudkových závěrů (srov. rozsudek NSS ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003-54, č. 511/2005 Sb. NSS, či rozsudek NSS ze dne 8. 12. 2021, č. j. 4 Ads 184/2021-30). V případě invalidity musí být z posudku zřejmé, že zdravotní stav konkrétní osoby byl komplexně posouzen na základě úplné zdravotní dokumentace a s přihlédnutím ke všem tvrzeným obtížím, dále v něm musí být uvedeno, zda zjištěný zdravotní stav lze podřadit pod dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, a pokud ano, v jakém rozsahu poklesla schopnost pracovní činnosti posuzované. Posudky OSSZ ze dne 6. 6. 2022 a posudkové lékařky Lékařské posudkové služby České správy sociálního zabezpečení ze dne 9. 1. 2023 i posudek PK MPSV ze dne 21. 6. 2023, včetně jeho doplnění ze dne 22. 11. 2023, splňují požadované náležitosti. Stěžovatelka byla dokonce jednání PK MPSV dne 21. 6. 2023 přítomna, v souladu s požadavkem, který opakuje i v kasační stížnosti.

[15] Podle rozsudku NSS ze dne 15. 5. 2013, č. j. 3 Ads 91/2012-19, „*úkolem posudkových komisí MPSV je pouze hodnotit zdravotní stav žadatelů podle kritérií stanovených právními předpisy, nikoliv provádět primární klinická zjištění. To je úkolem ošetřujícího lékaře stěžovatele a lékařů odborných, u nichž se léčí. Ti se pak podílejí na kompletizaci zdravotní dokumentace.*“

[16] V daném případě se shodují všechny posudky včetně posudku PK MPSV na shodném důvodu invalidity, stupni invalidity i na procentuálním vyjádření poklesu pracovní schopnosti. NSS proto neshledal v napadeném rozsudku zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatelky. Neshledal ani žádný jiný důvod přijatelnosti kasační stížnosti.

[17] NSS nijak nepopírá, že stěžovatelka vskutku trpí zdravotními problémy v souvislosti s inkontinencí. Tyto problémy mohou mít opravdu zásadní vliv na její (nejen pracovní) život. Stresová inkontinence může být hlavní příčinou nepříznivého zdravotního stavu pro určení výše invalidního důchodu. Jak však zaznělo v doplňujícím posudku ze dne 22. 11. 2023, novější zdravotní zprávy sice hovoří o stresové inkontinenci, nicméně spíše mírnější povahy. Stěžovatelce nebylo provedeno urodynamické nebo jiné vyšetření, které by mohlo objektivizovat míru inkontinence tak, aby ji mohly posudkové komise stanovit jako hlavní zdravotní postižení pro posouzení poklesu pracovní schopnosti. To nicméně může být předmětem případné nové žádosti o přiznání invalidního důchodu, který lze v souladu s § 55 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění přiznat až pět let zpětně.

IV. Závěr a náklady řízení

[18] Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nepřijatelnou odmítl podle § 104a s. ř. s.

[19] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1 větou první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. (k tomu srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS). Stěžovatelka v řízení úspěch neměla, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaná měla ve věci plný úspěch, ovšem podle § 60 odst. 2 s. ř. s. nelze přiznat náhradu nákladů řízení správnímu orgánu ve věcech důchodového pojištění. Žádný z účastníků proto nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

pokračování

V Brně dne 13. června 2024

JUDr. Pavel Molek
předseda senátu